

Languages on this page:

ISSN 1652-7224 ::: Publicerad den 10 mars 2010

Utskriftsvänlig pdf-fil

Läs mer om fotboll på idrottsforum.org

Förändringstakten i samhället de senast 50–100 åren saknar motstycke i världshistorien; samhället som helhet och alla dess beståndsdelar har genomgått genomgripande förändringar, inte sällan upprepade gånger, under det föregående seklet. Från en idrottslig horisont är det av särskilt intresse att notera förändringar inom den kapitalistiska, ofta kallad fria, marknadsekonomin, som har tagit ett allt fastare grepp om samhället i dess helhet, så att nära nog all resursfördelning och -omfördelning numera är marknadsstyrd.

Alla samhällssektorer har påverkats av den utvecklingen, men, återigen, för en idrottsforskare är vissa mer intressanta än andra, och medielandskapet och mediernas villkor står definitivt i centrum. Den medielogik som tidigare kunde skönjas bakom branschens och enskilda medieföretags funktionssätt har eroderat, och medierna är numera underkastade marknadens primat, på gott och ont. Den tekniska utvecklingen inom medievärlden har varit, och är, enastående, samtidigt som substansen, *the message*, har tunnats ut. Applicerar vi detta på fotbollen får vi klubbtag med världens bästa, och bäst betalda, spelare, som ofta spelar lysande fotboll som kan ses i teve, på datorer och i mobiler när som helst i hela världen; men också ytliga kommentarer i direktsändning och schablonmässiga reportage på tidningarnas sportsidor. Men man behöver inte ta det onda med det goda, man kan komplettera medieutvecklingens framsida med god fotbollsjournalistik, till exempel i fotbollsmagasinet *offside*, eller i Erik Nivas bok *Den nya världsfotbollen* (Modernista), vilken enligt vår recensent Frank Östergrens sedvanligt insiktsfulla recension representerar ett unikum i modern svensk idrottsjournalistik.

Enastående fotbollsjournalistik

Frank Östergren

Journalist

*Erik Niva***Den nya världsfotbollen**

498 sidor, hft.

Stockholm: Modernista 2008

ISBN 978-91-86021-34-4

Längre texter om svensk idrott har blivit näst intill en styggelse.

Det ska vara rappt, det ska vara kort, det ska vara slagfärdigt och mestadels, enligt det säljande journalistiska hantverket, ska det ha en tydlig vinkling.

Du som läser idrottsforum.org, du som läser de tidskrifter som här presenteras och de forskningsrapporter som hänvisas till, du är van läsare av det långa. Du kanske till och med tycker att en understreckare i Svenska Dagbladet är i kortaste laget.

Du ska dock veta – om det nu inte är en fördom från min sida – att normalläsaren av idrottstexter har svårt att ta till sig en artikel med understreckarens längd. Det ska vara just rappt, kort, slagfärdigt samt lättkonsumerat. Sådan är tidens melodi, sådana är villkoren, och att längta tillbaka till Torsten Tegnér's utvecklingar i *Idrottsbladet* är fåfång längtan. Det är som att titta på "Landstormens lilla Lotta" med Sickan Carlsson; scenerna med höbärgningen ger ett hugg i hjärtat med dess påminnelse om en annan tid och kanske en önskan att andan även nu skulle vara som då.

Fotbollen nu är inte heller som då. Spelet kanske var skojigare och nummer fem hade alltid centerhalven som aldrig gick över mittlinjen. Men minimilöner i engelsk fotboll och supar som en del av traktamentet efter landskampen är knappast något att längta åter till.

Om den nya fotbollen har journalisten Erik Niva skrivit en bok. Bok och bok, det är en samling av artiklar av han skrev för S, Aftonbladets numera nedlagda månadsmagasin om sport.

Ett försvinnande som understryker det här med kraven på rapp, kort och slagfärdigt. För det långa har svenska sportläsare inget tålamod.

Erika Niva är nog det närmaste vi kommer en flanör i svensk sportpress. Flanörerna fanns tidigare i överflöd, iakttagarna som fick ströva runt i tillvaron och lämna sina nedskrivna funderingar då så behagades. I dagens räkonomiska mediaverklighet är flanören förbjuden. Redaktioner ska producera i mängd och till låg kostnad, allra helst inga resekostnader.

Men Erik Niva har färdats jorden runt på annans bekostnad, detta för att ur eget perspektiv beskriva fotbollens förvandling från älskad råvara till ekonomisk hårdvara.

Förtifyra kapitel, några mycket långa, några fyller endast fåtalet sidor. Kina, Sverige, England, Italien, det forna östblocket, den afrikanska kontinenten, USA – platserna han besökt rinner förbi och för den som inte varit längre än till grannbyn öppnas en oändlig värld.

En sådan här resa är också en utvecklingsresa för skribenten, journalisten och språkbrukaren Erik Niva. I början osäker på formen, på uttrycket. Men stelheten mjukas upp och det dröjer inte många kapitel förrän den offentliga praotiden är över och en allt säkrare skribent träder fram. Detaljrik med förmågan att se att den lilla stenen bredvid den stora har större betydelse för helheten, att det är där förklaringarna ska sökas.

Kunskapen finns där; segrade lag A med 7-5 segrade lag A med 7-5. Något som numera aldrig kan berömmas tillräckligt, då svensk sportjournalistik ofta är en felfaktasörja. Erik Niva visar sig också behärska historien, bakgrunden, sammanhangen. I hans värld fanns fotboll före Zlatan.

Det Erika Niva skriver om är egentligen inte unikt. Den som läst och tagit till sig om världens fotboll via främst engelsk- och tyskspråkig bok- och magasinsutgivning är bekant med perspektiven.

Unikt däremot är att vi får läsa om det på svenska. Dessutom skrivet av en ung svensk skribent från egogenerationen, ni vet den där som är kärare i sin egen bild i tidningen än att fullfölja sitt uppdrag till läsarna. Visst, Erik Niva syns i Aftonbladet/Sportbladet och i tv-sammanhang, men ger intrycket att kändisskapet är något han inte söker, det blir en kul bieffekt som inte ska tas på allvar.

Texterna i "Den nya världsfotbollen" har i en del fall ansatts av tidens gång. De har blivit inaktuella därför att de en gång skrevs för att vara nutidsaktuella. Andra texter ger tidlösa inblickar och oftast är det texter som förklarar sammanhangen bortom kommentatorsdumheterna "känslig vänsterfot" och "bra boll". Som exempel finns berättelsen om en av LA Galaxys trognaste spelare, Peter Vagenas. Han gjorde allt för att David Beckham skulle trivas i klubben och inget hellre ville han än spela tillsammans med engelsmannen. Men de få gånger David Beckham spelade var Peter Vagenas aldrig samtidigt på planen, byttes Beckham in var det Peter Vagenas som gick av.

Kapitlet om systemskiftet i fotboll med Lars "Laban" Arnesson i en central roll förklarar tydligt svensk fotbolls utveckling. Erik Niva går det luddiga begripligt och även om upprinnelsen ligger ett antal år tillbaka har åtminstone jag inte tidigare fått det så här väl förklarat.

Fotbollen i Nordirland med alla dess politiska undertoner, gatorna där Wayne Rooney lekte som barn, Real Madrid på statsdirigerat besök i Kina och så den härliga berättelsen om vad som hände med Hammarbys så kallade videojuggar. Ur ett negativt uttryck träder fram människor, människor av kött och blod, fotbollens vardagsarbetare.

Textsamlingen som helhet är lätt att ta till sig. En del avsnitt är som redan skrivits inaktuella. Boken behöver inte heller läsas från början till slut, utan det är bara att välja kapitlen i den ordning som känns lockande.

Saknas något i boken är det ett varför och en slutsats. Erik Niva noterar, men vad tycker han egentligen. Den gode journalisten är observatör och förmedlare. Men i flanörrollen ingår också att dra slutsatser, att komma med funderingar, att våga säga att det finns något mycket ruttet i den nya världsfotbollen. Möjligen är det publiceringsformen som inte gör det möjligt. Det hade krävt tillägg och omskrivna texter, rent av nyskrivna.

Personligen har jag en lätt aversion mot Erik Nivas ständiga jag-form. Närvaro, javisst. Men ibland känns det som han själv i en del kapitel har huvudrollen, att hans egna göranden är det som är av störst intresse i texten. Den gode flanören använder sig visserligen av jaget, men maskerade det blygsamt bakom en signatur.

” Erik Niva visar sig också behärska historien, bakgrunden, sammanhangen. I hans värld fanns fotboll före Zlatan.

© Frank Östergren 2010.

 Hitta bästa pris på boken hos Prispallen.se

 Kjøp boken fra Capris.no

 Sammenlign priser på bogen hos Pensum.dk

 Buy this book from Amazon.co.uk

 Buy this book from Amazon.com